Katedra psychologie

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(Posudek oponenta práce)

Práci předložil(a) student(ka): Nikola SKÁLOVÁ
Název práce: Terapie a následné cvičení u dětí s autismem

Oponent práce (u externích vedoucích a oponentů uveďte též adresu a funkci ve firmě):
Mgr. Aneta BOHÁČOVÁ, Katedra psychologie, Fakulta pedagogická ZČU v Plzni

1. CÍL PRÁCE (uveďte, do jaké míry byl naplněn):

V úvodní části BP se autorka zmiňuje o základním tématu (problematice) práce – autismu u dětí, záměry práce zde nejsou přímo definovány. S bližší specifikací cílů se setkáváme až v samotném závěru práce, kde autorka upřesňuje cíl teoretický: *„Tato bakalářská práce by měla přispět k lepší orientaci o poruchách autistického spektra,"* a dále vymezuje cíle výzkumného šetření: *„Hlavním cílem mé praktické části bylo sepsat kazuistiky dětí, s kterými jsem po dobu několika měsíců přicházela do kontaktu."* (s. 52) V rámci zpracování BP se autorka také zavázala k praktickému výstupu práce, a to vytvoření materiálů, které mohou být používány v reálné práci s autistickými dětmi: *„S občanským sdružením jsem se domluvila, že v rámci své bakalářské práce nechám vytvořit kartičky se cvičením, které budou prakticky využity při hodinách cvičení u dětí s PAS."* (s. 1) Z této formulace není úplně zřejmé, zdali se autorka zavázala býti sama tvůrcem karet, nebo jen prostředníkem, který výrobu kartiček zajistí. Z poděkování je nicméně čitelné, že na výrobě kartiček spolu s autorkou participovala další osoba.

Můžeme konstatovat, že ***v teoretické části práce bylo ústřední téma vypracováno na poměrně vysoké úrovni - uvedený deskriptivní cíl byl naplněn. Cíl výzkumného šetření byl naplněn, ovšem s řadou výhrad,*** a to zejména k absenci výzkumného problému; k formulaci cíle, jejž nelze v této podobě považovat za skutečný výzkumný cíl (není vymezen hlubší záměr); k velikosti zkoumaného vzorku (tj. počtu předkládaných kazuistik) a inkoherenci jednotlivých zjištění – tj. ***práce postrádá syntetizující shrnutí poznatků v konečné (z kazuistik plynoucí) závěry***. V rámci zpracování BP autorka prokázala naplnění svého závazku, vytvořit kartičky se cvičením pro autistické děti. ***BP představuje prakticky využitelné materiály v práci s dětmi s PAS, v aplikační rovině tak vykazuje jednoznačný přínos a přesahuje tím běžné požadavky kladené na BP.***

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.):

Bakalářská práce je členěna na část teoretickou a praktickou. Z konceptu práce a povahy cílů je zřetelné, že se těžiště předkládané práce nachází právě v teoretické části, v níž se autorce na prostoru 6 kapitol podařilo zachytit zásadní poznatky o autismu. Text teoretické části má přehlednou, logickou koncepci. Za stěžejní kapitoly ve vztahu k výzkumnému šetření lze považovat kapitoly č. 2.3.2 a č. 5, v nichž autorka upozorňuje na specifika hry autistických dětí a představuje aktuální intervenční program pro autistické děti, tzv. TEACCH program.

Autorčin výzkumný záměr je možno chápat asi v konotaci: přinést poznatky o dětech s PAS na základě jejich dlouhodobého (7 měsíčního) pozorování a přímé práce s nimi ve cvičební hodině TEACCH programu. V průběhu cvičební hodiny si autorka vytýčila *„sledovat chování dětí včetně jejich nápadností a sociálního zapojení."* (s. 41). Byť autorka nepracuje s jednoznačně vymezenými cíli, je možno sledovat hlavní přínos jejího záměru zjm. v detailním představení průběhu cvičební hodiny pro děti s PAS, v níž jsou na konkrétních úkonech aplikovány zásady strukturovaného učení, a dále v možnosti posouzení efektivity tohoto přístupu na chování a prožívání dětí s PAS (autorka však neshrnuje). Autorka se rozhodla své pozorování doplnit ještě osobní a rodinnou anamnézou vybraných dětí, tj. vypracovat komplexní kazuistiky dětí s PAS docházejících na cvičení. Nutno podotknout, že autorka přesně nepopsala způsob odběru jednotlivých anamnéz - otázky rozhovoru s rodiči nejsou součástí práce. Závěry z vlastního pozorování jsou uvedeny u jednotlivých dětí výběrového souboru a autorka je doprovází konkrétními doporučeními opírajícími se poznatky z jejich anamnéz – autorka zde prokázala schopnost psychologického náhledu na jednotlivé jevy a jejich zhodnocení. Je ovšem nedostatkem, že dílčí poznatky jak z pozorování, tak odebrané z anamnéz, nebyly vyhodnoceny sumárně za všechny děti výběrového souboru, tj. nejsou syntetizovány v konkrétní (z kazuistik plynoucí) závěry. Velikost výběrového souboru je sice malá a na hranici přijatelnosti (a výzkumné použitelnosti), přesto se autorka mohla o tyto závěry ve struktuře pokusit. Příp. by při tak malém

souboru bylo na místě sumarizovat poznatky z pozorování obecně za všechny děti docházející na cvičení (vzhledem k době pozorování by jistě bylo možné společné znaky identifikovat).

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.):

Práce je po stránce formální i jazykové zpracována na poměrně vysoké úrovni. Kapitoly a podkapitoly jsou značeny přehledným způsobem. V citacích shledáváme chyby na úrovni bibliografických citací článků v elektronických zdrojích (viz seznam literatury –elektronické zdroje). Výzkumná kazuistická šetření jsou prezentována v jednotné a logické struktuře, jsou doplněna o poznatky z vlastního dlouhodobého pozorování a přímé práce s probandy. Práce je doplněna o jednu přílohu – 15 vyobrazení (kartiček) použitelných v rušné (zahřívací) části cvičební hodiny dětí s PAS.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z diplomové práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.):

V práci oceňuji a kladně hodnotím:

- Zaměření práce na aktuální a praxi velmi obohacující problematiku – možnosti intervence a výchovného působení u dětí s PAS, představení konkrétního programu (TEACCH programu) u dětí s PAS na detailním průběhu cvičebních hodin.
- Logickou strukturu textu při zpracování dané problematiky s využitím dostatečného množství informačních zdrojů.
- Vlastní dlouhodobou přímou intervenci při práci s dětmi s PAS, schopnost psychologického zhodnocení pozorovaných jevů a prognostických úvah (stanovení opatření, doporučení).
- Hmatatelný přínos BP pro praktickou činnost s dětmi s PAS v podobě vypracování 15 vizuálních vyobrazení, jež budou používána ve cvičebních hodinách dětí s PAS.

Připomínky k předkládané práci:

- Práce postrádá jednoznačně vymezené záměry na úrovni teoretické i praktické, metodologie výzkumu je zpracována zmatečně s nepřesnostmi, v některých bodech zcela zanedbána – např. není stanoven základní soubor, výzkumný problém, chybí výzkumné cíle, stěžejní metoda odběru kazuistik – rozhovor s rodiči – není podrobně představena a doložena, postrádáme též způsob záznamu pozorovaných jevů při přímé práci s dětmi, hraniční velikost výběrového souboru ad.
- Autorka se měla zaměřit na hlubší propojení informací z jednotlivých kazuistik – tzv. se opřít o jednotlivé kategorie, které v anamnézách postihovala, a pokusit se v nich nalézt společné kódy, znaky, na nichž by následně postavila sumarizující závěry a z nich plynoucí doporučení a úvahy vztažené k povaze a efektivitě cvičebního programu, charakteristikám dětí s PAS apod.

Celkový komentář k hodnocení BP:

Práce je zpracována na akceptovatelné úrovni, která je kladena na BP. V teoretické části práce je systematickým způsobem vystihnuta problematika, jež se vztahuje k tématu BP. Ve výzkumném šetření nebyly zcela naplněny základní zásady empirického výzkumu pedagogicko-psychologických jevů, v práci postrádáme stanovené výzkumné záměry a hodnotné cíle, celkově je zatížena metodologickými nejednoznačnostmi vážnějšího charakteru, též inkoherentními závěry. Smysl a účel práce je nicméně patrný a na bázi autorčina dlouhodobého zúčastněného pozorování a tvorby edukačních materiálů dokonce přesahuje běžné nároky kladené na BP. Z toho důvodu **DP doporučuji k obhajobě.**

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ:

- Pokuste se, je-li to možné, souhrnně vyhodnotit jednotlivé poznatky zjištěné v kazuistikách. Co mají děti s PAS v daných oblastech (anamnézy, pozorování) společného, co zajímavého zjišťujete? Pokuste se na tuto otázku příp. odpovědět i celkově za všechny děti, které jste měla možnost 7 měsíců sledovat – Co bývá při cvičeních s těmito dětmi hodně patrné a čemu je podle Vás třeba věnovat pozornost?
- Pokuste se z pozice lektora zhodnotit efektivitu TEACCH programu – jednotlivých cvičebních hodin – na chování a prožívání dětí s PAS. Popište blíže pozici lektora tohoto programu – např. jaké nároky (úkoly) jsou na něj kladeny, s jakými obtížemi se setkává nebo naopak, co již hodnotí za pozitivní ukazatele své práce apod.

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (výborně, velmi dobře, dobře, nedoporučuji k obhajobě):

velmi dobře

Boháčová Aneta

Datum: 22. 5. 2015 **Podpis:** Mgr. Aneta Boháčová

Pozn.: Při nedostatku místa použijte zadní stranu nebo přiložený list.